

معرفی باغ حیدرآباد مود بر اساس مطالعات پیمایشی، مصور و مکتوب

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۶/۱۶

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۲۱

کد مقاله: ۲۰۰۲۶

مهدی حسینی^{۱*}، احمد حیدری^۲، علی عباسی^۳

چکیده

علت‌های وجودی باغ‌های ایرانی با توجه به ارتباط بین علت‌های مادی و فاعلی، همگی در راستای تأمین آسایش و لذت‌جویی انسان بوده است و در این راه از علت‌های صوری هندسی و منظم بهره‌گیری شده است. بنابراین می‌توان گفت که غایت اولیه ساخت باغ ایرانی لذت‌جویی بوده است اما این غایت با گذشت زمان با غایت معنایی ترکیب شده و غایت نهایی به صورت یک بهشت مقدس نمود یافته است. اقلیم کویری در کنار میل به محرمانگی و اصل عدم مشرف بودن تواما با حفظ امنیت باعث ایجاد فضاهای درون‌گرا و اندرونی شده است. باغ‌های این منطقه با اقلیم کویری در خدمت حاکمان و خوانین برای حکمرانی توأم با زندگی بوده است. منطقه کوهپایه‌ای شرق بیرجند تا مود با توجه به حکومت خاندان امیریه و استقرار آن‌ها از امیرآباد گرفته تا اکبریه، رحیم‌آباد، بهلگرد، شوکت‌آباد، نوفرست، مود و ارتباطات سببی و نصبی خاندان مذکور تا دره هریوند باغ‌هایی را ایجاد کرده است. باغ حیدرآباد یکی از باغ‌های مذکور است. روش‌های گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای، پیمایشی، مصاحبه با مطلعان و استفاده از اسناد مکتوب و مصور می‌باشد. یافته‌ها نشان می‌دهد این باغ در حال حاضر تقریباً از بین رفته، قنات آن خشکیده، اعیان فرسوده و جرزهای باقیمانده توان نبارش گنبدها را از کف داده، اما هیبت آن هنوز در ذهن بیننده رسوخ کرده و نجوای دوران اقتدار آن انسان را به وجد می‌آورد مصالح آن اغلب از آجر و خشت است جهت قرارگیری سایت جنوب شرق به شمال غرب است این باغ در فاصله ۳۰ کیلومتری بیرجند و در فاصله یک کیلومتری مود قرار دارد از نتیجه‌گیری مطالعات انجام‌شده این‌طور مشخص می‌شود که باغ حیدرآباد مود متعلق به خاندان امیریه و در حال حاضر نه سهم آن ملکی و سه سهم آن وقفی می‌باشد اما چون قنات آن خشکیده باغ نیز به تبع آن از نفس افتاده است. ریتم در قوس‌های مازهای و تیزه‌دار برقرار و پلان باغ متقارن می‌باشد سبک معماری آن ایرانی اسلامی و حدود ساخت آن به دوران قاجار بر می‌گردد از شاخصه‌های این باغ حضور آب، وجود فضای سبز با کاربری متمرکز، شاه‌نشین در کنار استخر، وجود درختان پسته، عناب؛ کاج و بنه می‌باشد. جهت باغ برخلاف دیگر باغ‌های تاریخی بیرجندی شمالی جنوبی نمی‌باشد.

واژگان کلیدی: مود، باغ، حیدرآباد مود، بیرجند، معماری

۱- کارشناس ارشد مهندسی معماری و کارشناس ارشد مدیریت اجرایی (نویسنده مسئول)

۲- دکترای هنر و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی بیرجند

۳- دانشجوی کارشناس ارشد مهندسی معماری